

Sortera rätt

En sorteringsguide för dig som bor i KAK-regionen

VafabMiljö

Innehåll

Inledning	3
Tips och råd	4
Avfallsminimering	5
Bioavfall/matavfall	6
Metallförpackningar	7
Plastförpackningar	8
Pappersförpackningar och wellpapp	9
Tidningar och returpapper	10
Glasförpackningar	11
Farligt avfall	12
El-avfall	13
Grovavfall	14
Brännbart avfall och deponirest	15
Återbruket	16

Sortera med VafabMiljö!

Visste du att din gamla schampoflaska kan bli ett bullerplank? Eller att äppelskruttarna kan förvandlas till biogas till din bil?

Jo, så är det faktiskt, allt avfall som sorteras på rätt sätt kan komma till nytta igen!

Att ta hand om sitt avfall på rätt sätt är ett mycket viktigt arbete och vi hoppas att ni vill vara med och hjälpa till!

I den här broschyren får du praktiska råd och tips om hur du sorterar ditt avfall. Du får även veta vad som händer med avfallet efter att det hämtats av sopbilen.

Tips och råd

Det skall vara lätt att vara miljövänlig, därför har så gott som alla som bor i flerfamiljshus eller samfälligheter sorteringsmöjligheter nära sin bostad. För att göra det ännu lättare för dig att sortera har vi tagit fram den här broschyren där du får råd och tips om hur du ska sortera ditt avfall. Det är viktigt att sortera rätt! Några saker är extra viktiga att tänka på:

- **Bara bioavfall/matavfall i papperspåsen!** Lägg endast matavfall i den bruna papperspåsen. Om du är osäker, läs på påsen vad som kan läggas där. **Lägg aldrig papperspåsen i en plastpåse. Plast förstör produktionen i biogasanläggningen.**
- **Håll lukten borta!** Skölj ur förpackningarna i lite kallt vatten.
- **Skrymmande och farligt avfall!** Lämna grovsopor, farligt avfall och el-avfall till Återbruket.

- **Gör avfallet mindre!** Vik ihop pappersförpackningarna och kartongerna.
- **Håll rent!** Släng inget avfall på golvet bredvid kärlen.
- **Var rädd om miljön!** Sortera så mycket som möjligt.

Vill du veta mer?

Ring till VafabMiljö eller till din kommun, säg att det handlar om källsortering! Mer information finns också i Soptips och på VafabMiljös hemsida www.vafabmiljo.se

Avfallsminimering

Avfallsminimering betyder att minska mängden avfall. Källsortering leder till miljöförbättringar eftersom mer avfall kan återvinnas, men minskar inte mängden avfall som uppkommer. Att minska mängden avfall ger miljövinster i form av lägre energi-behov, mindre tärande på jordens resurser och mindre utsläpp av växthusgaser.

Några tips på vad du själv kan göra för att minska avfallet:

- Lämna in saker du tröttnat på till en second-hand affär eller loppis. På Återbruken finns också en container för "Insamling av föremål".
- Sätt upp "Ingen reklam"-skylt på brevlådan.
- Undvik engångsryklar.
- Planera matinköpen så slipper du slänga mat som blivit dålig.
- Laga istället för att köpa nytt.
- Använd tygkassar istället för plastpåsar när du handlar.
- Drick kranvatten istället för vatten på flaska eller burk.
- Använd laddningsbara batterier och lågenergilampor.
- Köp begagnat istället för nytt.
- Ge bort upplevelser eller bistånd som presenter, istället för saker.
- Dela bil, verktyg med mera med grannen eller vänner.

Bioavfall/matavfall

Matrester och annat matavfall lägger du i den bruna papperspåsen. Matavfallet rötas till biogas i Växtkrafts biogasanläggning på Gryta i Västerås, av matavfallet bildas också ett miljövänligt gödsel.

Exempel på matavfall:

- Matrester, tillagade eller råa, av kött, fisk, grönsaker, frukt, ägg, mjölk, mjöl, ris och pasta.
- Kött- och fiskben, fiskrens samt räk- och kräftskal.
- Frukt- och grönsaksskal.
- Bröd, kex, kakor, bullar, godis och choklad.
- Kaffesump och tepåsar.
- Vissna blommor och grönsaksblast.
- Hushållspapper och servetter.

Att tänka på

Vik ihop den bruna papperspåsen ordentligt så att avfallet inte ramlar ur. OBS! Lägg *aldrig* den bruna papperspåsen i en plastpåse, plast förstör processen i biogasanläggningen. Är du osäker på vad du får lägga i påsen finns instruktioner på påsen. Cigarettfimpar, snus, kattsand och hundbajspåsar läggs i restavfallet.

Vad händer med matavfallet?

Allt matavfall som samlas in från hushållen rötas i Växtkrafts biogasanläggning på Gryta avfallsstation i Västerås. Gasen som framställs används som fordonsgas till bussar, bilar och sopbilar. Den rest som blir kvar används på åkermark som en miljövänlig gödning, även kallat biogödsel.

Avfallsminimering

Avfallsminimering betyder att minska mängden avfall. Källsortering leder till miljöförbättringar eftersom mer avfall kan återvinnas, men minskar inte mängden avfall som uppkommer. Att minska mängden avfall ger miljövinster i form av lägre energibehov, mindre tärning på jordens resurser och mindre utsläpp av växthusgaser.

Några tips på vad du själv kan göra för att minska avfallet:

- Lämna in saker du tröttnat på till en second-hand affär eller loppis. På Återbruken finns också en container för "Insamling av föremål".
- Sätt upp "Ingen reklam"-skylt på brevlådan.
- Undvik engångsryklar.
- Planera matinköpen så slipper du slänga mat som blivit dålig.
- Laga istället för att köpa nytt.
- Använd tygkassar istället för plastpåsar när du handlar.
- Drick kranvatten istället för vatten på flaska eller burk.
- Använd laddningsbara batterier och lågenergilampor.
- Köp begagnat istället för nytt.
- Ge bort upplevelser eller bistånd som presenter, istället för saker.
- Dela bil, verktyg med mera med grannen eller vänner.

Metallförpackningar

Metall kan återvinnas hur många gånger som helst eftersom kvaliteten inte förändras. Vid omsmältning av återvunna metallförpackningar sparas upp till 95 procent av energin som annars krävs vid nyttillverkning.

Exempel på metallförpackningar:

- Konservburkar av plåt och aluminium.
- Lock.
- Kapsyler.
- Aluminiumfolie.
- Aluminiumformar.
- Metalltuber för kaviar.
- Tömnda sprayburkar.
- Tomma läkemedelsrör.
- Burkar som inte har pant.

Att tänka på

Skölj ur förpackningen i kallt vatten och platta ihop den. Ta bort lock, kapsyler och andra detaljer som inte är av metall och sortera dessa efter materialslag. Aluminiumburkar med pant ska lämnas tillbaka till affären. Förpackningar som innehåller farligt avfall som olja eller färgskvättar lämnas som farligt avfall till Återbruket. Låt korkarna på tuberna sitta kvar för att undvika lukt.

Vad händer med metallförpackningarna?

Metallförpackningarna skickas iväg och smälts ner till nytt stål och nya aluminium-tackor. Det kan sedan användas till förpackningar, bilindustri, järnvägsrälsar, armeringsjärn till brobyggen. Om man samlar in alla använda kapsyler i Sverige under ett år räcker stålet till 2 200 nya bilar.

Plastförpackningar

Här lägger du mjuka och hårda plastförpackningar, samt frigolit. Den gamla plasten blir sedan nya plastprodukter, bärkassar, sopsäckar, kabelskydd och en mängd olika andra plastprodukter. Ett ton hårda plastförpackningar kan återvinnas till 84 000 blomkrukor!

Exempel på plastförpackningar:

- Plastpåsar.
- Plasttuber.
- Refillpaket.
- Plastfolie och -film.
- Innerpåsar i müslipaket.
- Frigolit.
- Burkar, dunkar och flaskor.
- Lock av plast samt små hinkar som till exempel för sylt.

Att tänka på

Försök packa ihop mjukplasten så ryms det mer i behållaren. Lägg hårdplast-

förpackningarna löst i behållaren. Skölj ur förpackningarna med lite kallt vatten. Förpackningar som innehåller farligt avfall som olja, lim och färger ska lämnas som farligt avfall till Återbruket.

En del plastförpackningar har ett aluminiumhölje på insidan, som chipspåsar. Prova att knyckla ihop förpackningen. Om den vecklar ut sig läggs den till plastförpackningar, stannar den kvar som en boll läggs den till metallförpackningar.

Vad händer med plastförpackningarna?

Plastförpackningarna finsorteras och mjukplasten skiljs från hårdplasten med hjälp av luft. Mjuka plastförpackningar återvinns huvudsakligen till nya sopsäckar, bärkassar och kabelskydd. Hårda plastförpackningar smälts ner och blir till nya produkter av olika slag, som förpackningar, bullerplank, häststaket och leksaker.

Pappersförpackning och wellpapp

Pappersförpackningar och wellpapp återvinns framför allt till nya förpackningar och energibesparingen att ta returfibrer i tillverkningen istället för nya fibrer är 70 procent. Wellpapp känns igen genom att det har ett vågigt mittenskikt. I en del miljöbodar finns särskild insamling av wellpapp.

Exempel på pappersförpackningar:

- Förpackningar för juice, mjölk och andra drycker.
- Kartonger av papper, som cornflakes-paket, pastapaket, tvättmedelspaket och äggkartonger.
- Papperskassar, papperspåsar, som mjöl- och sockerpåsar.
- Omslagspapper och presentpapper.

- Flyttkartonger.
- Kartonger för datorer eller TV.
- Fruktlådor och emballage av wellpapp.

Att tänka på

Skölj ur förpackningarna med kallt vatten och låt dem torka. Platta ihop dem så tar de inte lika mycket plats. Stora wellpappkartonger ska lämnas till Återbruket.

Vad händer med pappersförpackningarna?

Pappersförpackningarna återvinns och blir till nya förpackningar, som mjölk-, pasta- och tvättmedelspaket. De kan också bli ytskikt till gipsplattor. Fibrerna i pappersförpackningar och wellpapp kan återvinnas fem till sju gånger utan att styrkan försvinner.

När fibrerna är utslitna är de fortfarande ett värdefullt bränsle. Wellpapp skickas till återvinning och nyproduktion av nya wellpappkartonger.

Exempel på wellpapp:

Tidningar och returpapper

Nästan hälften av det returpapper vi samlar in är tidningar från hushållen. Returpapper är en eftertraktad råvara och ett viktigt komplement till färska fibrer från skogen. Tidningar och returpapper blir nytt papper, men kan också bli toalett- eller hushållspapper.

Exempel på tidningar och returpapper:

- Dagstidningar.
- Veckotidningar.
- Broschyrer.
- Reklam.
- Skrivpapper.
- Telefonkataloger.
- Pocketböcker.

Att tänka på

Papperet ska vara rent och inte nerkladdat med matrester, lim eller liknande. Ta bort eventuell plast eller snören som kan sitta

runt reklamblad. Wellpapp och kartonger läggs i well respektive pappersförpackningar. Lägg *aldrig* papperskassar eller plastpåsar i tidningsinsamlingen, utan *töm ur din kasse* och lägg den i kärlet för pappersförpackningar respektive plastförpackningar. Kuvert, post-it lappar, självkopierande eller vaxat papper, lägger du i restavfallet.

Vad händer med tidningar och returpapper?

Tidningspapperet och returpapperet återvinns och blir nytt tidningspapper, toalett- eller hushållspapper. Energibesparingen av att använda returfibrer är 70 procent. Pappersfibrer kan återvinnas upp till 5–7 gånger innan de är utslitna. Efter det kan man endast formpressa pappersmassan. Det som tillverkas då är äggkartonger.

Glasförpackningar

Glasförpackningar läggs i två olika sorteringskärl. Ett för färgat glas och ett för ofärgat glas, detta blir sedan nya färgade och ofärgade glasförpackningar.

Exempel på glasförpackningar:

- Flaskor av glas.
- Burkar av glas.

Att tänka på

Skilj på färgat och ofärgat glas. Skölj ur förpackningen med kallt vatten. Glasförpackningar med pant lämnas till affären. Förpackningar som innehåller farligt avfall som olja och färger lämnas

till Återbruket. Likaså lampor och lysrör. Små mängder keramik, porslin, spegelglas, kristall och dricksglas kan du lägga i restavfallet. Större mängder lämnas till Återbruket.

Vad händer med glasförpackningarna?

Glaset smälts ner och blir till nya glasflaskor och glasburkar. Det kan även bli till isolering eller användas som förstärkning av betong.

Farligt avfall

Farligt avfall är skadligt både för miljön och för vår hälsa. Det är därför viktigt att du sorterar ut det farliga avfallet och lämnar det till Återbruket.

Exempel på farligt avfall:

- Batterier och bilbatterier.
- Bekämpningsmedel.
- Fotokemikalier.
- Starka rengöringsmedel.
- Frätande ämnen.
- Bränslen och oljeprodukter.
- Nagellack, färg-, lim- och lackrester.
- Lösningemedel.
- Lysrör, lågenergilampor och glödlampor.

Att tänka på

Kontrollera att förpackningarna med farligt avfall inte läcker. Om det farliga avfallet ej har någon etikett, skriv på förpackningen vad den innehåller innan inlämning.

Mediciner, sprutor och kanyler ska lämnas till Apoteket. Hämta först ut en speciell behållare för kanyler från Apoteket. När behållaren är fylld lämnar du in den till Apoteket.

Spola *aldrig* ner farligt avfall i toaletten!

Vad händer med farligt avfall?

Mycket av det farliga avfallet skickas till SAKAB eller andra behandlingsanläggningar, där det oskadliggörs genom förbränning vid hög temperatur.

El-avfall

El-avfall är uttjänta el-produkter som har sladd eller drivs med batteri. El-avfall innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen som kadmium, kvicksilver, bly och PCB. Lämna därför allt el-avfall till Återbruket.

Exempel på el-avfall:

- Kaffebryggare.
- Vattenkokare.
- Microvågsugnar.
- TV- audio-, och videoutrustning.
- Datorer och skrivare.
- Småapparater, klockor och leksaker.
- Spisar, tvättmaskiner och diskmaskiner.
- Symaskiner.
- Kretskort.
- Elkablar och elmotorer.

- Styr- och reglerutrustning.

- Kyl- och frysskåp.

Att tänka på

Plocka *aldrig* isär elprodukterna innan du lämnar dem till Återbruket, särskilt inte TV- och dataskärmar. Elektronik kan innehålla farliga ämnen som är skadliga för både miljö och hälsa.

Vad händer med el-avfallet?

El-avfall innehåller en mängd material som kan återvinnas. Järn, aluminium, koppar och ädelmetaller återvinns i så stor utsträckning som möjligt.

De delar som innehåller skadliga ämnen monteras bort och skickas exempelvis till företaget SAKAB i Kumla för att oskadliggöras.

Grovavfall

Grovavfall är större hushållsavfall som är trasigt och som inte ryms i kärlet för restavfall. Allt grovavfall ska sorteras och lämnas till Återbruket, där finns containrar för olika typer av material. Totalt kan cirka 95 procent av allt avfall återvinnas som material eller energi.

Exempel på grovavfall:

- Möbler.
- Skidor och pulkor.
- Cyklar.
- Trädgårdsavfall.
- Mattor.
- Barnvagnar.
- Husgeråd.
- Rester från renovering.

Att tänka på

Allt grovavfall ska sorteras och lämnas på Återbruket. Lämna gärna sådant som går att använda till någon hjälporganisation, second-hand affär eller loppmarknad.

Vad händer med grovavfallet?

Allt grovavfall som kan återvinnas tas tillvara. I första hand återvinns det till nya saker, i andra hand förbränns det. Vid förbränning utvinns energi som kan användas för uppvärmning av bostäder. Om avfallet varken går att materialåtervinna eller förbränna måste det hamna på deponi (soptipp).

Brännbart avfall och deponirest

Det som blir över när du har källsorterat ditt avfall kallas för brännbart avfall. Det slänger du i soptunnan med samma namn. Avfall som inte går att återvinna eller är brännbart avfall kallas deponirest. Flerfamiljshus har insamling för deponirest.

Här är exempel på brännbart avfall:

- Skumgummi och tvättsvamp.
- Blöjor och bindor.
- Bakplåtspapper och papperstallrikar.
- Stearinljus.
- Cigarettfimpar och snus.
- Dammsugarpåsar.
- Kattsand.
- Kuvert.
- Plast och gummi förmål, ej förpackningar.
- Hundbajspåsar.

Här är exempel på deponirest:

- Porslin.
- Vaser och tillbringare.

- Dricksglas, spegelglas och fönsterglas.
- Keramik och lerkrukor.
- Säkringar (proppar).
- Tändstift.
- Akvariesand.

Att tänka på

Tänk på chauffören i sopbilen! Linda in vassa föremål, exempelvis i tidningspapper, innan du slänger dem. Sortera så mycket som du kan och lägg så lite som möjligt i brännbart avfall och deponirest.

Vad händer med restavfallet?

Det brännbara avfallet förbränns i Norska förbränningsanläggning i Köping. Värmen som blir över leds in fjärrvärmenätet. Ungefär en tredjedel kommer från avfallet. Deponirest läggs på soptippen och beskattas. Därför är det viktigt att det inte går att återvinna.

Återbruket

På Återbruket kan hushållen lämna sitt grovavfall, farliga avfall och el-avfall. Grovavfall kan vara sängbottnar, cyklar, pulkor, större kartonger och trasiga möbler.

För mer information om Återbruket och deras öppettider, gå in på hemsidan www.vafabmiljo.se. Klicka på Öppettider, välj sedan din kommun.

Postadress: 721 37 Västerås
tel: 021-39 35 20

E-post: info@vafabmiljo.se Hemsida: www.vafabmiljo.se www.facebook.com/VafabMiljo